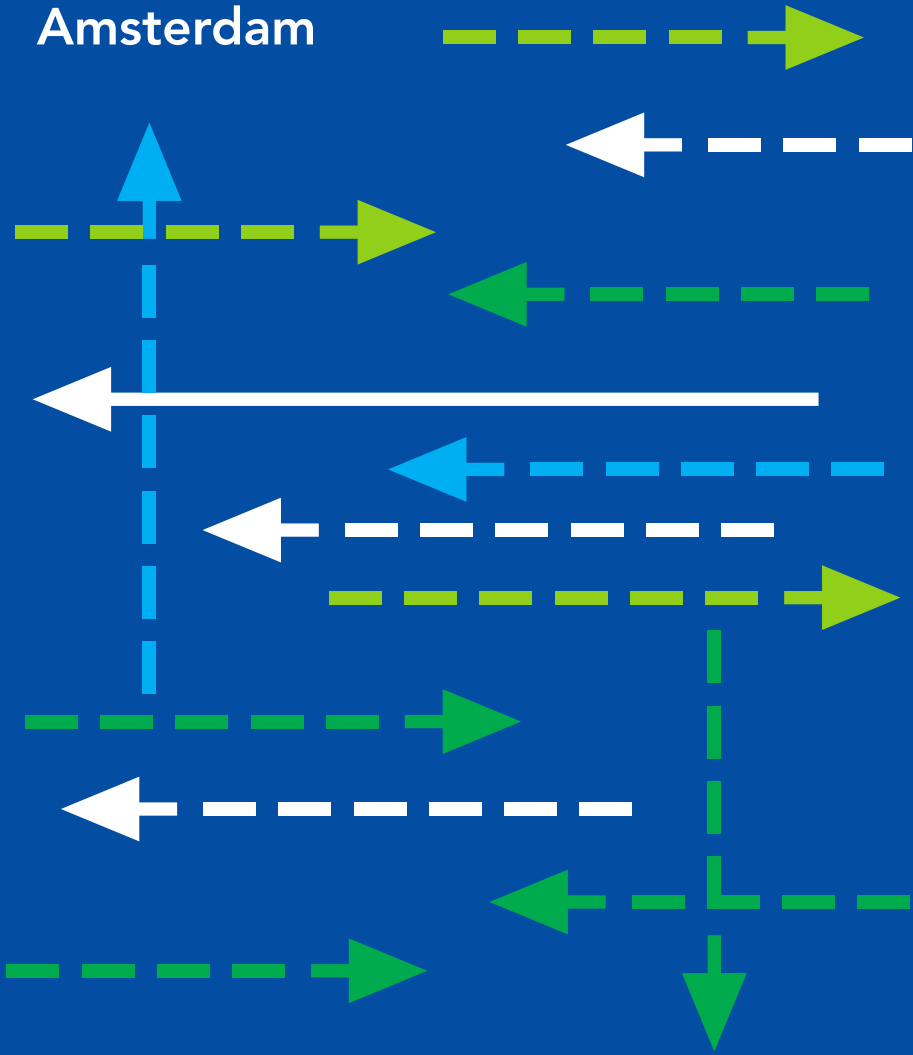
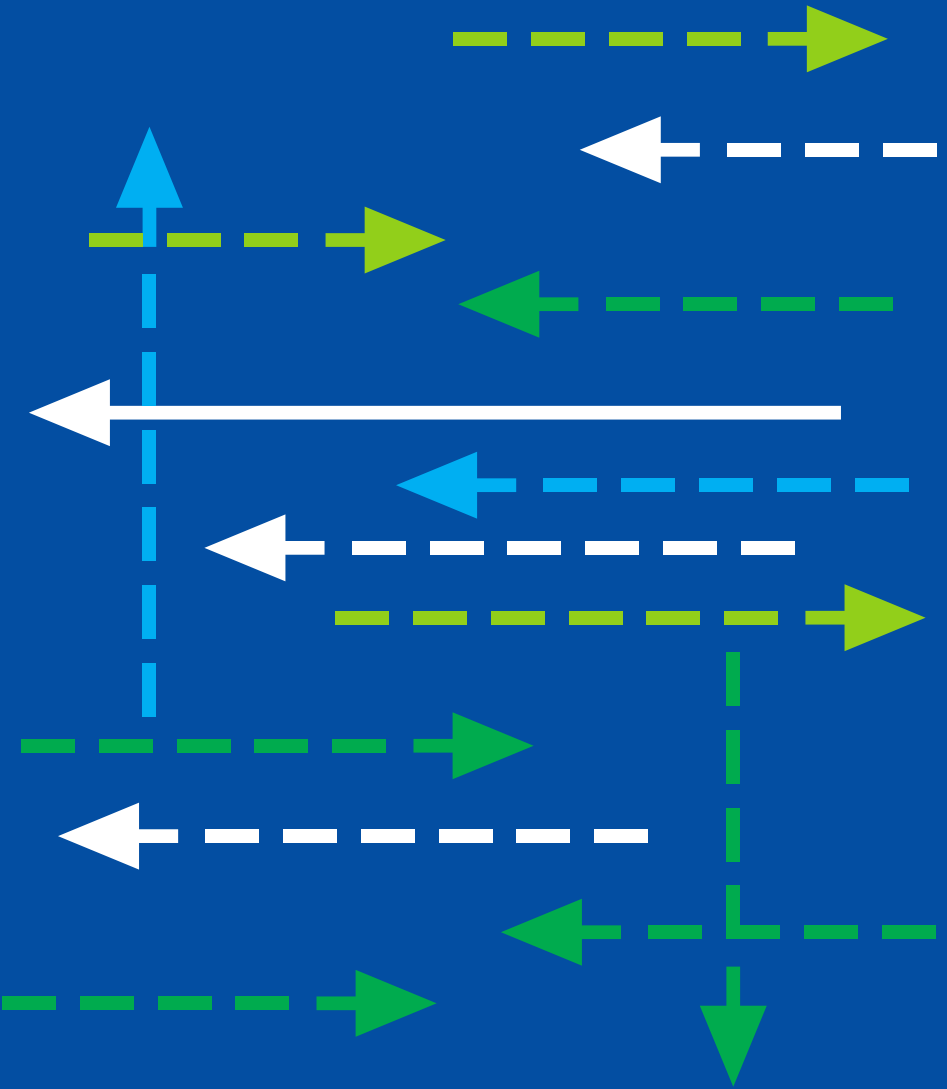

Gemeente
Amsterdam

**Leidraad Bedrijven
Social Return
Amsterdam 2017**

Inleiding

Amsterdam heeft als doelstelling dat haar investeringen, naast het gewone rendement, ook sociale winst (social return) opleveren. Social return wordt traditioneel toegepast op de inkooprelatie, maar kan ook worden uitgevraagd op andere zakelijke relaties zoals via subsidie, gronduitgifte, evenementen- en vestigingsbeleid.

In deze leidraad wordt enkel ingegaan op social return in de inkooprelatie. Het biedt een handleiding voor bedrijven die opdrachtnemer zijn van de gemeente Amsterdam en een social return verplichting hebben.

Het advies is om altijd contact op te nemen met Bureau Social Return (Gemeente Amsterdam) voor inspiratie en het maken van werkafspraken over social return. Contact opnemen kan via social.return@amsterdam.nl.

Deze leidraad geeft antwoord op vragen als:

- 1. Wat is social return?**
- 2. Wat kan een bedrijf met social return voor Amsterdam betekenen?**
- 3. Hoe is social return geïntegreerd in het aanbestedingsproces?**
- 4. Checklist om aan de slag te gaan met social return Bijlage. Welke definities worden er gehanteerd?**

#1

Wat is social return?

Amsterdam wil meer sociale winst halen uit haar investeringen. Maar wat houdt dat nou eigenlijk in? De gemeente vraagt sinds 2008 aan bedrijven die een gemeentelijke opdracht krijgen, ook iets sociaals terug te doen. Bijvoorbeeld door werkloze Amsterdammers aan te nemen op de opdracht. Dit heet social return. Tussen 2012 t/m 2015 zijn er zodoende circa 3.000 werkplekken en ruim 300 stageplekken gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Maar het kan beter! Daarom is het beleid voor social return uitgebreid door het college van burgemeester en wethouders op 25 oktober 2016. De gemeente kijkt nu of er ook meer en andere manieren zijn waarop bedrijven iets kunnen betekenen voor kwetsbare groepen in de samenleving. Door gericht de expertise van bedrijven in te zetten voor armoedebestrijding, arbeidsparticipatie, gezondheidsbevordering en goed onderwijs bijvoorbeeld. Hierbij dient het sociaal rendement ten positieve te komen bij Amsterdammers die wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Denk hierbij aan oudere werkzoekenden die wel de kennis en kunde hebben, maar alweer enige tijd niet aan het werk zijn geweest. Of mensen die de taal niet goed spreken en dankzij een taaltraining meteen aan de slag kunnen.

“Met social return wil Amsterdam meer sociale impact creëren voor kwetsbare groepen in stad en regio. Dit doet de gemeente door social return op te nemen bij aanbestedingen en contracten met een opdrachtwaarde boven het drempelbedrag voor Europese aanbestedingen van diensten.”

Bedrijven kunnen veel betekenen voor deze kwetsbare groepen. Daarom stelt de gemeente social return als voorwaarde bij alle inkooptrajecten waarbij de opdrachtwaarde boven het drempelbedrag voor Europese aanbestedingen van diensten komt. Ongeacht of de opdracht betrekking heeft op diensten, leveringen of werken. Elke gemeentelijke inkoper is hieraan gebonden. Ook kan er een gerichte uitvraag worden opgenomen in een aanbesteding, dat een bedrijf bij een opdracht dient samen te werken met Pantar en/of een sociale firma.

Wat is de meerwaarde van het toepassen van social return voor bedrijven?

Investeren in social return moet winst opleveren voor zowel kwetsbare doelgroepen, de gemeente als ook voor het bedrijf dat voor de gemeente een opdracht uitvoert. Door social return toe te passen in de bedrijfsvoering investeren bedrijven in:

- Inclusief werkgeverschap
- Een maatschappelijk gezicht
- Werven van uniek talent op de werkvloer
- Scholing van toekomstig personeel
- Nieuwe businessmogelijkheden

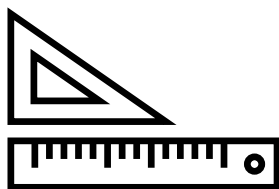
#2

Wat kan een bedrijf met social return voor Amsterdam betekenen?

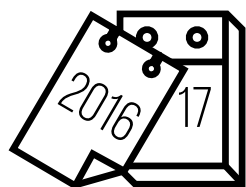

Er zijn tal van mogelijkheden voor bedrijven die een opdracht uitvoeren voor de gemeente om iets te betekenen voor Amsterdam en haar burgers: van inclusief werkgeverschap, een app bouwen voor de Voedselbank, kinderen met obesitas laten bewegen, tot het helpen van stathouders aan een baan.

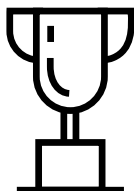
Hierbij wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd:

- ▶ Social return is altijd maatwerk. Er wordt rekening gehouden met de kansen en risico's van de sector en het desbetreffende bedrijf. Hiervoor is het belangrijk om in gesprek te gaan en te blijven met elkaar.

- ▶ De focus ligt op een duurzame samenwerking tussen het bedrijf en de gemeente. Het bedrijf wordt niet alleen gestimuleerd om op de opdracht sociaal te ondernemen maar ook op de lange termijn, bijvoorbeeld door contract overstijgende convenanten af te sluiten.

- ▶ Social return kan alleen beklijven als zowel de belangen van de gemeente, de doelgroep als de opdrachtnemer gediend worden. Het moet een win-win-win voor allen zijn.

Welke sociale activiteiten kunnen bedrijven ondernemen voor social return?

De gemeente Amsterdam zet social return volgens onderstaande prioritering voor de volgende doelen in, werk staat daarbij voorop. Voor bedrijven die aan de slag gaan met social return is het handig dit voor ogen te houden, zodat de investering die zij doen ook resulteert in een maximale winst voor alle betrokken partijen:

1. Betaald werk voor Amsterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt op de opdracht.
2. Een indirecte bijdrage aan de arbeidsparticipatie van Amsterdammers, middels werkervaringsplaatsen, BOL en BBL stages of bijvoorbeeld door workshops of opleidingen aan te bieden.
3. Meer opdrachten en samenwerkingen met de sociale werkvoorziening Pantar en sociale firma's. Wat (in)direct bijdraagt aan de werkgelegenheid van een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt.
4. Inclusiever inrichten van de bedrijfsvoering door zelf social return toe te passen op aanbestedingen. De gemeente stimuleert dit ook onder meer door bedrijven die hoog scoren op de Prestatieladder Sociaal Ondernemen (PSO) vanaf nu een korting te geven op hun social return verplichting.
5. Een bijdrage aan opgaven in het sociaal domein in de stad. Door de kennis, kunde en mankracht van bedrijven te benutten bij projecten die ten goede komen aan armoedebestrijding, gezondheid of goed onderwijs.

Bij voorkeur komt social return ten goede aan Amsterdammers. Echter, het beginsel van non-discriminatie leidt ertoe dat de Gemeente Amsterdam niet kan afdwingen dat kandidaten uit Amsterdam, of zelfs uit Nederland, moeten komen. Hierdoor zijn kandidaten uit heel Europa toegestaan. Ook dit blijft een invulling van social return.

Bovenstaande opsomming is overigens niet uitputtend. Als bedrijven andere ideeën hebben met sociale impact, kan dit in overleg ook worden meegenomen als social return.

PRAKTIJKVOORBEELDEN

SOCIAL RETURN

Schoonmaakbedrijf investeert in taallessen en werkstages

Een schoonmaakbedrijf heeft een taal- en stagetraject opgezet. Lezen, schrijven, spreken, maar ook het omgaan met een computer, solliciteren en een bezoek aan het Amsterdam Museum alsook het opdoen van werkervaring waren onderdeel van het traject. Na een succesvolle afronding van het traject ontvingen acht kandidaten een certificaat en zes daarvan kregen zelfs een baan aangeboden.

Samen met de bouw werken aan de toekomst van werkloze jongeren

Gemeenten Amsterdam heeft met diverse bouwbedrijven een meerjarig convenant afgesloten. Centraal hierin staat het opleiden van werkloze jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door hen een werk(ervarings)plek en BBL-plekken aan te bieden.

Veel van deze bouwbedrijven huren ook personeel in bij Pantar. Zo zet een partij mensen van Pantar in als gastheer en -vrouw bij de renovatie van treinstations.

Sociaal Inkopen neemt steeds meer toe

Bedrijven willen ook steeds meer via hun eigen inkoop een positieve sociale impact hebben op de maatschappij. Zo heeft een jeugdinstelling voor haar catering The Colour Kitchen in huis gehaald. Een parking service gaat samen met Beeldend Gesproken kunst van professionele kunstenaars met een psychiatrische achtergrond ophangen in de Amsterdamse parkeergarages. Veel bedrijven maken ook gebruik van de diensten van Accent Schoonmaak, die werkt met overwegend dove schoonmakers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Klantcontactcentrum wordt opengesteld voor mensen die lastig aan een baan komen

Een leverancier voor ICT-diensten heeft twintig mensen een baan en opleiding aangeboden op hun klantcontactcentrum. De kandidaten werden door het IT-bedrijf opgeleid tot klantcontactmedewerker in samenwerking met een uitzendbureau en een opleidingsinstituut. Via het uitzendbureau hebben de kandidaten nu een betaalde baan bij het klantcontactcentrum.

#3

Hoe is social return geïntegreerd in het aanbestedingsproces?

Als de gemeente een aanbestedingsprocedure start, waarbij de totale opdrachtwaarde boven het drempelbedrag voor Europese aanbestedingen van diensten komt, wordt social return opgenomen.

Social return kan op verschillende manieren worden uitgevraagd in een aanbesteding. Hiervoor kijkt de gemeente eerst goed naar het desbetreffende contract, het profiel van het bedrijf en de branche. Zo bieden sommige opdrachten veel kansen voor social return, bijvoorbeeld omdat het werk zich uitstekend leent voor werkzoekende of kwetsbare Amsterdammers, of omdat de bedrijven in de betreffende sector waardevolle expertise of netwerken hebben. In andere opdrachten zijn juist risico's op bijvoorbeeld arbeidsmarktverdringing of is de opdracht erg arbeidsextensief.

Social return kan eigenlijk op drie manieren worden opgenomen in een aanbesteding:

- Contracteis
- Gunningscriterium
- Combinatie

“Social return wordt meestal als contracteis opgenomen. Bedrijven zetten dan een bepaald percentage van de opdrachtwaarde in voor social return. Hoe die inzet er in de praktijk precies uitziet kan per geval verschillen.”

Optie 1: **Social return als contracteis**

Het bedrijf wordt dan verplicht om een percentage van de overeengekomen aanneemsom of daadwerkelijke opdrachtwaarde in te zetten ten behoeve van de social returndoelgroep. Dit percentage wordt bepaald afhankelijk van de markt en de opdracht (dienst, levering of werk). Er wordt niet standaard 2 of 5% toegepast, het kan ook meer of minder zijn. Het bedrijf gaat bij inschrijving akkoord met de social return regeling. Over de concrete invulling worden na gunning afspraken gemaakt tussen het bedrijf en Bureau Social Return. Deze werkafspraken maken deel uit van het contract. De investering in social return kan breder getrokken worden dan de opdracht. Zo kan het bedrijf social return elders in de organisatie realiseren.

Optie 2: **Social return als gunningscriterium**

In principe kunnen sociale doelstellingen, zoals social return, worden meegenomen in het gunningscriterium 'economisch meest voordelige inschrijving'. Belangrijke voorwaarde is dat dit verband moet houden met de opdracht en dat het doelmatig en proportioneel is. Een gunningscriterium wordt alleen gebruikt als er relatief veel potentieel is voor social return. De inschrijver kan zich dan onderscheiden door te scoren op de kwaliteit van de aanpak en verwezenlijking van social return.

Optie 3: **Combinatie van contracteis en gunningscriterium**

In uitzonderlijke gevallen kan een combinatie van een contracteis en een gunningscriterium worden opgenomen. Met de contracteis wordt de minimale investering van social return vastgelegd en via het gunningscriterium kan de inschrijver zich onderscheiden op kwaliteit en creativiteit.

#4

Checklist om aan de slag te gaan met social return

Gefeliciteerd! Uw bedrijf heeft een opdracht gegund gekregen. Neem binnen 7 dagen na gunning contact op met Bureau Social Return, dat onderdeel is van de Gemeente Amsterdam, voor een adviesgesprek.

Gebruik de checklist op de pagina's 14 en 15 om tot een goede social return invulling te komen. Deze handige tool helpt bij het inzichtelijk maken van de verschillende stappen die gezet moeten worden.

Om social return tot een succes te maken is een goed samenspel nodig tussen bedrijf, opdrachtgever en de behoeftes in het sociaal domein. Bureau Social Return speelt hierin een verbindende rol.

Bureau Social Return

Bureau Social Return heeft de opdracht om te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van social return. Dat betekent concreet dat bedrijven hier terecht kunnen voor:

- Advies en ondersteuning over social return
- Maken van werkafspraken
- Arrangeren van samenwerkingen met partners uit het sociaal domein (zie pagina 13)
- Monitoren van resultaten gedurende de looptijd van het contract

Neem contact op via social.return@amsterdam.nl.

Partners sociaal domein

Bureau Social Return faciliteert de verbindingen tussen bedrijven en het sociaal domein. Afhankelijk van de wensen en afspraken die er zijn gemaakt kan het bureau helpen bij het tot stand brengen van samenwerkingen met:

- Werkgeversservicepunt Groot-Amsterdam (WSP)
- Sociale werkvoorziening Pantar
- Sociale firma's
- Beleidsontwikkelaars
- Gebiedsteams
- Stadsdelen
- Maatschappelijke initiatieven
- Brancheorganisaties
- Onderwijsinstellingen
- Vrijwilligersorganisaties

#Checklist bedrijven social return

- ✓

Neem binnen 7 dagen na gunning contact op met Bureau Social Return voor het maken van een afspraak voor een adviesgesprek. Tijdens dit gesprek wordt uitgebreid ingegaan op social return en de wijze waarop de kennis en kunde van het bedrijf gekoppeld kunnen worden aan sociale opgaven in de stad.
- ✓

Bereid dit adviesgesprek voor door alvast de website van social return Amsterdam te bekijken ter inspiratie. Sta stil bij vragen als:

 - Heeft het bedrijf affiniteit met de doelgroep(en) van social return?
 - Wat wil en kan het bedrijf betekenen voor de kwetsbare Amsterdammers? Waar ligt de kracht van het bedrijf?
 - Welke organisaties uit het netwerk van het bedrijf kunnen worden betrokken?
- ✓

De investering in social return hoeft niet per se op de opdracht plaats te vinden. Uiteraard mag dit wel. Indien het invullen van social return niet mogelijk is op de opdracht, zoek dan ook naar mogelijkheden binnen de bredere bedrijfsvoering.
- ✓

Investeren in social return, betekent vaak ook het investeren in de toekomst van het bedrijf en personeel. Ga na in hoeverre hier behoefte aan is. Is er bijvoorbeeld nieuw personeel nodig, of ligt er een mobiliteitsvraagstuk?
- ✓

Na het eerste gesprek met Bureau Social Return worden er werkafspraken gemaakt. Deze zullen deel gaan uitmaken van het contract. Eventueel zijn meerdere vervolgafspraken nodig om tot werkafspraken of een projectplan te komen.

- ✓ Ga na of er behoefte is om door Bureau Social Return aan partners in het sociaal domein gekoppeld te worden.
- ✓ Alle vragen met betrekking tot social return kunnen te allen tijde worden voorgelegd aan Bureau Social Return.
- ✓ Werkafspraken worden gemonitord door Bureau Social Return. Rapporteer over de activiteiten die zijn ontplooid voor social return en de geboekte resultaten.
- ✓ De opdrachtgever zal door Bureau Social Return op de hoogte worden gehouden van de gemaakte werkafspraken en de voortgang van de investeringen in social return.
- ✓ Bewaar de bewijsstukken en onderbouwingen van de invulling van social return goed. Hier kan op elk moment naar worden gevraagd door Bureau Social Return. Documenten die paraat moeten zijn ter verantwoording:
 - formeel document van een uitkerende instantie, SW-bedrijf of erkende opleidingsinstelling waaruit de uitgangspositie van de persoon blijkt bij 'instroom' in het bedrijf.
 - getekende arbeids- of (leerwerk)stageovereenkomst. Als persoon niet in loondienst is, dan een kopie van de overeenkomst met een specificatie van het SW-bedrijf, detachingsbureau of intermediair.
 - in geval van 0-uren, uitzend- en detachingscontracten moet het aantal daadwerkelijk gewerkte uren worden aangetoond op basis van bijvoorbeeld een urenadministratie, salarisstroom en/of facturen van een detachingsbureau.
 - facturen bij de inkoop van producten en diensten van Pantar of een sociale firma.
 - financiële onderbouwing van gemaakte begeleiding, opleiding en projectkosten ten behoeve van de doelgroep.
- ✓ Licht kandidaten van tevoren in over het verstrekken van documenten met persoonsgegevens aan de gemeente. De kandidaat moet hiervoor toestemming geven, alvorens deze informatie wordt verstrekt.

#Bijlage

Nadere toelichting en begrippenlijst

Beroepsbegeleidende leerweg (BBL)

Een Beroepsbegeleidende Leerweg is een beroepsopleiding in de vorm van werkend leren bij een erkend leerbedrijf. De leerling/werknemer is in loondienst bij een (formele) werkgever en ontvangt loon volgens de cao. Of hij/zij loopt stage bij een werkgever en ontvangt hiervoor een stagevergoeding.

Beroepsopleidende leerweg (BOL)

Een vorm van middelbaar beroepsonderwijs waarbij de leerling grotendeels op school zit. Tijdens de opleiding doet de leerling praktijkervaring op door stage te lopen bij een erkend leerbedrijf. De stage beslaat minimaal 20% van de opleiding.

Convenant

Een convenant is een samenwerkingsverband op maat. In dit convenant worden specifieke afspraken gemaakt over de manier waarop één of meerdere social return verplichtingen worden ingezet voor de beoogde doelgroepen en doelstellingen. Een convenant kan worden afgesloten met één, maar ook met meerdere bedrijven.

Doelgroep social return

Iemand behoort tot de doelgroep social return wanneer hij/zij minimaal 3 maanden werkloos is en staat ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf, de gemeente of een vergelijkbare instantie (Participatiewet, WW-, WSW-, WGA-/WIA-/WAO-, Wajong- of NUG-regeling). Afhankelijk van actuele ontwikkelingen kunnen, in overleg, ook andere groepen als doelgroep worden opgenomen. Denk hierbij aan voortijdig schoolverlaters, stathouders en mbo-studenten niveau 1 en 2.

Pantar Amsterdam

Pantar Amsterdam voert de sociale werkvoorziening voor de Gemeente Amsterdam uit. Zij bieden werk aan mensen met een SW indicatie door hen werk te bieden bij een werkgever of op locatie. Met begeleiding van Pan-

tar zijn haar medewerkers uitstekend in staat reguliere werkzaamheden te doen. Zie voor meer informatie: www.pantaramsterdam.nl

Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO)

De Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO) is een landelijk meetinstrument én keurmerk dat de mate van sociaal ondernemen objectief zichtbaar maakt. Bedrijven die hoog scoren op de PSO of op een vergelijkbaar keurmerk, kunnen een korting krijgen op hun social return verplichting.

Reguliere arbeidsplek

Bij een reguliere arbeidsplek krijgt de kandidaat een vast of tijdelijk contract bij het bedrijf.

Sociale firma's

Een sociale firma is een onderneming die zich richt op zowel bedrijfseconomische continuïteit en/of winstgevendheid als op het creëren van plekken voor arbeidsmatige dagbesteding en/of werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Waarbij:

- 50% van de totale inkomsten voortkomt uit de verkoop van producten en diensten, niet zijnde dagbestedingsactiviteiten.
- 30-40% van de medewerkers in de onderneming zijn personen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Zie voor een overzicht van de sociale firma's die erkend zijn door de gemeente: www.socialezaken.info/nl/gemeente

Sociale impact

Het toevoegen van sociale waarde voor kwetsbare groepen in de samenleving op de gebieden werk, participatie, armoedebestrijding, gezondheid en onderwijs.

Voorschakeltraject

Dit traject leidt toe naar een reguliere werkplek. Het traject bevat een duidelijke opleidingscomponent.

Voortijdig schoolverlater

Dit zijn jongeren tot 23 jaar die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie (een diploma op minimaal havo, vwo of mbo 2 niveau). Ook leerlingen tot 23 jaar, die langer dan een maand zonder reden van school wegblijven, vallen onder de voortijdig schoolverlaters.

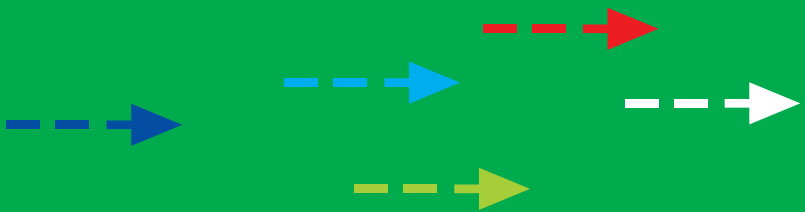

Werk en Re-integratie (W&R)

Werk en re-integratie is een onderdeel van de gemeente dat zich heeft gespecialiseerd in het begeleiden van kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt richting werk.

Werkgeversservicepunt Groot-Amsterdam (WSP)

Samenwerkingsverband tussen UWV Werkbedrijf, Pantar en de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Haarlemmermeer, Landsmeer, Ouder-Amstel, De Ronde Venen en Uithoorn. Het werkgeversservicepunt kan een rol spelen bij het aanleveren van kandidaten ter invulling van social return. Zie voor meer informatie: www.wspgrootamsterdam.nl

Disclaimer

Deze Leidraad is bedoeld voor informatiedoeleinden en intern gebruik. Wijzigingen voorbehouden. De gemeente Amsterdam aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor schade die ontstaat door gebruik van deze Leidraad en links naar websites van derden.

Januari 2017

